

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА
UNIVERSITY OF TEXAS RIO GRANDE VALLEY, USA
KAUNAS UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, LITHUANIA
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«МІЖНАРОДНА ФУНДАЦІЯ НАУКОВЦІВ ТА ОСВІТЯН»
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ІМ. МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ
ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ,
МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

(21–22 листопада 2024 року)

Харків – 2024

Редакційна колегія:

Наталя МАТВЄЄВА – канд. екон. наук, доцент, зав кафедрою економіки та маркетингу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Інна КИЛИМНИК – канд. юрид. наук, доцент, зав. кафедрою патентознавства та основ правозастосовної діяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Олександр КОЮДА – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та маркетингу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, протокол №4 від 29 листопада 2024 р.

Ф94 «Функціонування суб'єктів економічної діяльності: проблеми, перспективи, можливості розвитку» : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, Харків, 21–22 листоп. 2024 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін. ; редкол.: Н. М. Матвєєва, І. І. Килимник, О. П. Коюда]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова та ін. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 000 с.

У збірнику надруковані матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю «Функціонування суб'єктів економічної діяльності: проблеми, перспективи, можливості розвитку», яка проходила з 21 по 22 листопада 2024 року в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова. Розглядалися питання щодо перспектив, проблем та шляхів їх вирішення щодо функціонування, розвитку, управління та правового забезпечення суб'єктів господарювання в Україні.

УДК 338.1:334.7:338.246.8](477)(06)

© Колектив авторів, 2024

© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024

ЗМІСТ

Вітальне слово

11

Секція 1

Економічні виклики, загрози і проблеми та їх вплив на діяльність суб'єктів господарювання

<i>Andriushchenko I. S., Danyliuk V. O. World experience of small business taxation</i>	13
<i>Бардадим Т.О., Лефтеров О.В., Осипенко С.П. Проблеми релокації об'єктів промисловості та господарювання</i>	15
<i>Біланчук І. М. Діагностика діяльності суб'єктів господарювання України в умовах невизначеності та кризових ситуацій</i>	17
<i>Благой В. В., Резанов В. І. Сучасні виклики та перспективи розвитку банківської справи</i>	19
<i>Близно І.Д., Чупир О. М. Оцінка розвитку молодіжного підприємництва в умовах воєнного стану</i>	21
<i>Борисенко А. Ю. Основні фактори, які впливають на роботу туроператорів та туристичних агентств</i>	24
<i>Боровик Т. М. Валовий внутрішній продукт як індикатор економічної стабільності</i>	27
<i>Брюховецький М. Д. Особливості управління економічним потенціалом підприємства</i>	30
<i>Величко В. А., Троян В. І. Система забезпечення економічної безпеки держави: світові орієнтири подолання кризових явищ</i>	32
<i>Волкова М. В. Теоретико-методичні аспекти управління маркетинговою діяльністю підприємств</i>	35
<i>Волошан М. С. Наукові підходи до забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств</i>	37
<i>Воробйов К. В. Фактори впливу на конкурентоспроможність будівельних підприємств</i>	40
<i>Голікова Є. К., Величко К. Ю., Козуб В. О. Підходи до організації бізнес-процесів іт-компаній в умовах невизначеності</i>	42
<i>Гонтар О. С. Інвестиційні можливості в Україні</i>	45
<i>Горілий А. Р. Економічна стійкість суб'єктів господарювання в умовах турбулентності</i>	47
<i>Демурджан Ю. А. Підходи до формування стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики</i>	50
<i>Євсєєва О. О., Головаш О. В. Аналіз можливостей реалізації концепцій логістики в умовах циркулярної економіки</i>	52
<i>Жилякова О. В. Фінансова безпека страхового ринку як складова економічної безпеки держави</i>	55
<i>Жовтяк Г. А., Богданов Р. Ф. Інноваційні аспекти розвитку будівельної галузі України</i>	58

Жовтяк Г. А., Редін Є. Підвищення ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання	
Запорожець Г. В. Сучасні концепції креативного маркетингу	62
Заяць Д. Д. Основні складові механізму антикризового управління.....	65
Зверев О. В. Проблеми та виклики молокопереробної галузі України.....	68
Іванова О. А., Мелкумян К. А., Величко К. Ю. Напрямки підвищення інвестиційної привабливості національних підприємств в умовах війни ...	71
Калініченко Д. І. Економічна стабільність у контексті інформаційної війни.....	74
Колмакова О. М. Еволюція поняття «економічна безпека підприємства»	76
Колмакова О. М., Балабуха О. Ю. Методологічні основи управління проектною діяльністю підприємства.....	79
Колмакова О. М., Белянцев К. О. Методологічні основи формування проектної команди.....	82
Колмакова О. М., Кузнецова Г. В. Особливості оцінки міжнародних інвестиційних проектів.....	84
Колмакова О. М., Лисенко Б. С. Методологія формування витрат будівельного підприємства	86
Колмакова О. М., Літовка К. С. Інноваційні методи управління персоналом підприємства	89
Колмакова О. М., Ткаченко А. С. Особливості відновлення основних засобів на будівельному підприємстві	91
Кондратенко Н. О. Організаційне забезпечення системи управління фінансовою безпекою підприємства	93
Коржук В. В. Економічні санкції: їх вплив, цілі та наслідки	95
Корнієнко Р. Геополітичні ризики та їх вплив на економіку України	97
Криклива К. О. Перспективи використання цифрових технологій для сталого розвитку міст	99
Купріянова К.О. Фінансові інструменти для стимулювання «зеленого» будівництва в Україні	100
Курочка А. В., Божидай І. І. Особливості управління ресторанно-готельним бізнесом в умовах ведення бойових дій	102
Левенець О.М. Особливості управління іміджем організації	103
Лисенко І. О. Удосконалення системи управління іміджем будівельних підприємств	105
Матвєєва Н. М., Нікітін А. М. Сталий розвиток та його вплив на розвиток території	107
Матвєєва Н. М., Томчук Д. С. Кадровий потенціал та його роль у розвитку підприємства	109
Мельник Я., Бурбела А. Стан та перспективи державного боргу України в умовах воєнного стану	111
Мотузка О. М., Пархоменко В. В., Особливості консалтингової діяльності в умовах воєнного стану.....	113
Ніколайчук О. О. Теоретичні підходи до формування організаційно-	

<i>економічного механізму управління будівельними підприємствами</i>	115
Новікова М. М. <i>Проблеми та перспективи розвитку hr-менеджменту на підприємствах України</i>	117
Пакуліна А. А., Веденьєва Д. А. <i>Міжнародна торгівля та її вплив на глобальне економічне зростання</i>	119
Петренко Т.О. <i>Фактори успішного функціонування офісу управління проектами на підприємствах</i>	121
Полока С. Р. <i>Особливості управління розвитком промислових підприємств в умовах стратегічних змін національної економіки</i>	123
Полянський І. М. <i>Теоретичні та практичні аспекти управління якістю продукції підприємства</i>	125
Попадюк А. Л. <i>Роль бюджетної політики в антикризовому регулюванні</i>	127
Prokoriev I. K. <i>Investing in construction during and after the war</i>	129
Проскурніна Н. В., Футулуйчук К. М. <i>Аналіз стратегій зміцнення конкурентних позицій підприємств на міжнародних ринках</i>	131
Проскурніна Н. В., Футулуйчук К. М. <i>Рекомендації щодо удосконалення стратегії зміцнення конкурентної позиції підприємства на міжнародному ринку</i>	133
Радіонов В. С. <i>Функціонування суб'єктів економічної діяльності у публічному управлінні відходами (на прикладі ОТГ)</i>	135
Рак М. А. <i>Трансформація глобального ринку венчурних інвестицій: виклики та можливості для українського бізнесу</i>	137
Сабліна Н. В. <i>Управління фінансовою стійкістю підприємства: теоретичний аспект</i>	139
Серьогіна Д. О. <i>Оборонний бюджет України: економічний контекст і міжнародне порівняння</i>	141
Скітікова Н. О. <i>Стратегічний підхід до впровадження інноваційних технологій в систему управління</i>	143
Славута О. І., Комова С. С. <i>Актуальні проблеми водопостачання в умовах війни: світовий досвід</i>	145
Соболева Г. Г., Васильєва Д. К. <i>Витрати як економічна основа підприємства</i>	147
Соболева Г. Г., Ноженко Б. О. <i>Методи, етапи розробки антикризової стратегії та підвищення конкурентоспроможності підприємства</i>	149
Соболева Г. Г., Ткаченко А. С. <i>Можливості розвитку бізнесу в будівництві</i>	151
Соколенко А. С., Енгел О. В. <i>Ключові напрями впровадження організаційно-управлінських інновацій закладів ресторанного бізнесу в сучасних умовах</i>	153
Соколенко А. С., Лавренюк А. І. <i>Аналіз інноваційної діяльності в сфері ресторанного бізнесу України</i>	155
Стадник Г. В., Островський І. А. <i>Особливості та суперечності розвитку в умовах нестабільності глобального макроекономічного середовища</i>	157
Стець А. Ю., Пухальський В. В. <i>Зміни фінзвітності в умовах війни</i>	159

Тараруєв Ю. О., Острогляд В. К. Кадрове забезпечення суб'єктів підприємницької діяльності в умовах високої конкуренції на ринку праці..	161
Товстенко К. Є. Аналіз економічних викликів та їх вплив на діяльність господарських суб'єктів України	163
Трембач Р. П. Сучасні технології управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності	165
Троян В. І. Удосконалення системи управління іміджем будівельних підприємств.....	167
Чигир А. М. Оцінка сучасного рівня інформаційно-комунікаційного забезпечення бізнес-процесів суб'єктів малого підприємництва	169
Шалімова Д. С. Організаційні аспекти управління інформаційною безпекою підприємства.....	171
Шевченко О. С. Особливості управління підприємством в умовах цифровізації	173
Яковенко О. С. Фактори впливу на рівень підприємницької активності будівельних підприємств	175

Секція 2

Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування економічних систем

Берест М. М. Діагностика розвитку кризових явищ в діяльності підприємств	178
Гринчак Н. А. Види інформаційних ресурсів в процесі прийняття рішень в сфері інноваційної діяльності.....	180
Жовтяк Г. А, Зубенко К. Використання бі-систем у стратегічному плануванні	182
Коюда	184
Лазоренко Л.В. Роль ресурсного потенціалу в формуванні інформаційного забезпечення діяльності підприємства.....	186
Носаль Х. С., Василюшина Л. М. Підвищення ролі методу «таємний покупець» в маркетингових дослідженнях	188
Попадюк А.Л. Стан фондового ринку України під час воєнного стану.....	190
Пушкаренко У. Інформаційно-аналітичне забезпечення як ключовий фактор ефективного управління економічними системами в умовах цифрової трансформації.....	192
Саламаха Ю. В., Василюшина Л. М. Маркетингові дослідження ринку вершкового масла в Україні	194
Славута О. І., Огурицов М.М. Аналіз підприємницької активності в Україні в умовах воєнного стану.....	196
Соболева Г. Г., Валіуллов М.Д. Роль інформаційно-аналітичного забезпечення в розвитку економічних систем.....	198
Штена О.В., Нагаєв В.М. Удосконалення системи кадрового менеджменту аграрних підприємств в умовах цифрової економіки.....	200

Секція 3
Соціально-економічні аспекти регіонального розвитку

<i>Ангел Є.Є. Культура та креативні індустрії в регіональній економічній політиці України в час війни.....</i>	202
<i>Базецька Г.І., Карбовнич Д.І. Роль цифрових HR-технологій у вирішенні соціально-економічних викликів регіональних підприємств.....</i>	204
<i>Базецька Г.І., Каріньков А.С. Роль поведінкових моделей у формуванні регіональних споживацьких уподобань.....</i>	206
<i>Базецька Г.І., Романенко Д.С. Емоційні аспекти прийняття економічних рішень у регіональному контексті.....</i>	208
<i>Бездєтко К.С. Глобальні тенденції у відновлюваній енергетиці: можливості для сталого розвитку.....</i>	210
<i>Бурбела А.Л., Камінна О.В. Соціальні видатки в державному бюджеті: ефективність використання та вплив на рівень життя населення.....</i>	212
<i>Войтків С.В. Проблеми і перспективи розвитку регіонального виробництва електромобілів типу LMD.....</i>	214
<i>Волошина С.О. Сутність поняття «лідер» та «лідерський потенціал».....</i>	216
<i>Зайченко А.В. Стратегії оптимізації соціального впливу для підвищення ефективності корпоративного управління.....</i>	218
<i>Іванов В. Соціально-економічні аспекти розвитку регіонів України: проблеми, виклики та перспективи.....</i>	220
<i>Кохан І.В. Сучасні виклики та проблеми відтворення трудового потенціалу в регіоні (Тернопільська область).....</i>	222
<i>Lisovol A.S. Transformation of human resources policy in wartime conditions.....</i>	224
<i>Михайлова К.В. Економічна ефективність гнучких форм організації праці на підприємствах.....</i>	226
<i>Михайлова К.В. Роль поведінкової економіки в аналіз і споживчих реакцій на рекламу у цифровому маркетингу.....</i>	228
<i>Музиченко В.В. Фінансові стратегії для забезпечення збалансованого розвитку територій на основі сучасних підходів та інструментів.....</i>	230
<i>Попадюк А.Л. Вплив децентралізації на фінансування соціальних послуг в Україні.....</i>	232
<i>Постольна А.С., Нагаєв В.М. Стратегія розвитку публічних комунікацій в умовах діджиталізації.....</i>	234
<i>Славута О.І., Лівшиц Д.С. Сучасне управління іноземними інвестиціями в Україні: регіональний аспект.....</i>	236
<i>Славута О.І., Чорнокрилюк Р.С. Стан сфери поводження з відходами і напрями її покращення.....</i>	238
<i>Соболева Г.Г., Пивоварова А.М. Соціально-економічні нерівності та їх вплив на регіональний розвиток.....</i>	240

<i>Старов О.С. Корпоративна відповідальність як стратегічний інструмент підвищення економічної стійкості підприємств.....</i>	242
<i>Федотова К.І., Нагаєв В.М. Комунікаційна культура органів публічної влади як генеза державного управління в умовах воєнного стану.....</i>	244

Секція 4

Цифровізація економіки та становлення цифрового суспільства	
<i>Беспятюк М. В., Пухальський В. В. Інновації обліку в умовах цифрової трансформації</i>	246
<i>Бірський С. М. Розвиток ІТ-сектору України: сучасний стан, перспективи та вплив інноваційний розвиток національної економіки</i>	248
<i>Благой В. В., Літовка К. С. Вплив технологічних інновацій на розвиток будівельного бізнесу.....</i>	250
<i>Благой В. В., Причиська М. А. Цифрові технології у реконструкції: 3D-моделювання, віртуальна реальність та автоматизація</i>	252
<i>Бобонець Є. С., Божидай І. І. Розумне місто через призму цифрової трансформації</i>	254
<i>Бутенко О. П., Кот О. В. Стратегічні виклики та перспективи розвитку ІТ-сектору України в умовах економічної нестабільності</i>	256
<i>Гончаренко А. С. Цифрові трансформації освітніх послуг.....</i>	258
<i>Горбачук В. М., Гавриленко С. О., Голоцуков Г. В. Цифрова платформа екологічної мобільності.....</i>	260
<i>Дука В. В. Prozorro Market: статус адміністратора електронного каталогу.....</i>	262
<i>Жовтяк Г. А., Махник М. Ключові аспекти пріоритетних напрямів розвитку ринку експрес-доставки.....</i>	264
<i>Зубко М. Поточний стан та перспективи ринку криптовалют в Україні.....</i>	268
<i>Іванишин Я. Ю. Цифрова трансформація економіки: шляхи та перешкоди на шляху до цифрового суспільства.....</i>	270
<i>Лисак Г. Г., Мосенцова Н. Г. Фінансова інклюзія: сутність та бар'єри</i>	272
<i>Михайлова К. В. Економічний вплив блокчейн-технологій на прозорість цифрового маркетингу.....</i>	274
<i>Пакуліна А. А., Соколов В. А. Мобільні технології та додатки у сучасному цифровому світі.....</i>	276
<i>Пан М. П., Михайлова К. В. Інтеграція кібербезпеки у бізнес-процеси: ризики та стратегія захисту в цифровій економіці.....</i>	278
<i>Проскурніна Н. В., Волкова В. Д. Аналіз ефективності інтернет-торгівлі підприємств на міжнародному ринку.....</i>	280
<i>Проскурніна Н. В., Волкова В. Д. Пропозиції щодо удосконалення інтернет-торгівлі підприємств на міжнародному ринку.....</i>	282
<i>Пушкар Т. А. Розвиток міст: від Smart-міста до інтелектуального міста.....</i>	284
<i>Рябовол А. О. Розвиток цифрових адміністративних послуг в Україні</i>	286

<i>Славуа О. І. Забезпечення доступу до публічної інформації в умовах воєнного стану.....</i>	288
<i>Соболева Г. Г., Комова С. С. Вплив Big Data на оптимізацію бізнес-процесів та економічний розвиток.....</i>	290
<i>Соболева Г. Г., Терехов А. Д. Вплив цифровізації на структуру економіки.....</i>	292
<i>Шаповалов В.В. Вплив концепції відкритих інновацій ЄС на формування інституційної підтримки інноваційного розвитку.....</i>	294

Секція 5

Маркетинг і логістика: тренди та подолання викликів

<i>Keršys R., Makaras R., Ievsieieva O. Logistics and its types as a driving force for the effective promotion of business and the economy</i>	296
<i>Yukhymenko Y. Peculiarities of ukrainian mobile apps' branding.....</i>	298
<i>Білик А. О., Василюшина Л.М. Етичні аспекти маркетингових досліджень.....</i>	300
<i>Васильєв О.Л., Сторожилова У.Л. Основні тенденції розвитку європейського ринку товарів та послуг у 2024 році.....</i>	302
<i>Карюк А.О., Ясинська А.О., Антоненко С. Управління якістю сервісу ресторанних підприємств.....</i>	304
<i>Оболенцева Л.В., Максимовська Р.П. Основні чинники, що впливають на вибір маркетингової стратегії в ресторанному бізнесі.....</i>	306
<i>Пакуліна А.А., Русо Д.В. Значення рекламної діяльності у комплексі маркетингових комунікацій підприємства.....</i>	308
<i>Пакуліна А.А., Сергієнко А.А. Інтеграційна взаємодія маркетингу та логістики: сучасні тенденції.....</i>	310
<i>Славуа О.І., Божко М.С. Бренд-партнерство як ефективний інструмент соціального маркетингу.....</i>	312
<i>Тохтамиш Т.О. Пропозиції щодо підвищення задоволеності клієнтів та збільшення продажів через аналіз споживацької поведінки.....</i>	314
<i>Тохтамиш Т.О., Кропивка В.О. Пізнавальна, емоційна та поведінкова реакції споживачів.....</i>	316
<i>Тохтамиш Т.О., Русо Д.В. Методи маркетингових досліджень та визначення мотивацій.....</i>	318
<i>Шептуха О.М. Вплив електронної комерції на економіку країни та соціальні аспекти життя.....</i>	320
<i>Шептуха О.М., Кропивка В.О. Рекламний ринок: особливості розвитку в Україні та за кордоном.....</i>	322
<i>Шептуха О.М., Сергієнко А.А. Порівняльний аналіз таргетованої та контекстної реклами в Інтернеті.....</i>	324
<i>Шептуха О.М., Хіль О.О. Партизанський маркетинг: ефективна стратегія в умовах обмеженого бюджету.....</i>	326

Секція 6
Правове регулювання господарської діяльності

<i>Бочкова І. І., Галич А. О. Гендерна рівність у трудовому праві та шляхи її досягнення.....</i>	328
<i>Бочкова І. І., Данилюк Г. Т. Деякі практичні питання підтвердження трудового стажу в сучасних умовах.....</i>	330
<i>Бочкова І. І., Наталуха Д. М. Проблеми легітимності використання біометричних даних на робочому місці.....</i>	332
<i>Бочкова І. І., Сінякова С. Ю. Застосування штучного інтелекту у сфері правосуддя.....</i>	334
<i>Бочкова І. І., Согласов В. Ю. Фріланс в Україні, США та Нідерландах: особливості правового регулювання</i>	336
<i>Бочкова І. І., Цапенко О. О. Виклики та перспективи правового регулювання дистанційної та гнучкої зайнятості в Україні.....</i>	338
<i>Войно-Данчишина О. Л. Колізії трудових відносин під час воєнного стану: правове регулювання.....</i>	340
<i>Гавриш А. В. Особливості правового регулювання господарської діяльності в умовах адміністративної реформи децентралізації.....</i>	342
<i>Килимник І. І., Бурейко С. В. Деякі питання щодо здійснення господарської діяльності в умовах воєнного стану.....</i>	344
<i>Килимник І. І., Гонтар Д. І. Права і свободи громадян в умовах воєнного стану.....</i>	346
<i>Килимник І. І., Заєць С. С. Особливості організації трудових відносин в умовах воєнного стану.....</i>	348
<i>Килимник І. І., Сєрокурова В. Д. Здійснення господарської діяльності в умовах воєнного стану.....</i>	350
<i>Семененко Є. Д. Щодо способів захисту корпоративних прав: огляд судової практики.....</i>	352
<i>Микитенко Л. А., Литвин А. В. Модернізація правового регулювання соціальної комерції в Україні: виклики детінізації.....</i>	354
<i>Черваньова Д. А. Право інтелектуальної власності в контексті господарської діяльності.....</i>	356
<i>Чорна А. О. Малий бізнес у сфері освіти.....</i>	358
<i>Чудновська В. О. Правове забезпечення господарських зобов'язань в умовах економічної нестабільності: виклики та можливості.....</i>	360

Красно вітаємо шановне товариство Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, як завжди і цьогоріч теж, з актуальною назвою «Функціонування суб'єктів економічної діяльності: проблеми, перспективи, можливості розвитку». Дякуємо за запрошення, цінуємо це, для нас це висока честь! Прийміть напутні слова на цей важливий науковий захід.

Конференція має давню історію створення та має мінливі назви, які коригуються до актуального стану і суспільства, і економіки в країні, тож третій рік поспіль проводиться в умовах воєнного стану внаслідок російського вторгнення в Україну, проводиться в закладі вищої освіти, що по суті знаходиться в прифронтівій зоні, а певний період часу на початку повномасштабного вторгнення – в активній воєнній фазі як й інші заклади вищої освіти Харкова. Але, незважаючи на всі труднощі та виклики, перед якими стоїть наша держава та заклади вищої освіти країни, на тлі таких карколомних часів, вкрай шляхетним видається продовження освітянської та наукової діяльності всіх закладів вищої освіти, у тому числі й Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова, як певний внесок, якщо не на воєнному фронті, то як внесок на освітянських, наукових та світоглядних фронтах. Отже, ця конференція є частиною місії університету як сприяння обміну знаннями та розвитку нових ідей, що досягається різними напрямками роботи конференції за відповідними економіко-правовими та прикладними для економіки секціями, що дає можливість залучити до широкої дискусії представників різних наукових галузей не тільки за економічними спеціальностями, адже, як відомо, інновації в економіці неможливі без врахування потреб відповідних галузей національної економіки – промисловості, будівництва, транспорту, сільського господарства, торгівлі, «ай-ті» і так далі, і все це, зважаючи на певний центристський погляд держави на людину в цілому, з урахуванням соціальної складової, направленої на задоволення потреб суспільства.

Як ми вже зазначали, в поточному році конференція знов проводиться в складних умовах, умовах війни, проте саме це надає конференції особливого значення, як чудова нагода для науковців з різних країн обмінятися новими ідеями, напрацюваннями, досягненнями, та навіть - відкриттями. А інтернет та комунікативні технології дозволяють нам зблизити нашу віддалену спільноту, дати можливість спілкуватися, обмінюватися думками, збагачуватися новими знаннями та перспективами. Водночас це й можливість в роздумах та в дискусії зрозуміти, як результати наших з Вами наукових пошуків можуть сприяти економічному й соціальному зростанню та майбутній відбудові країни.

Прийміть наші щирі слова подяки організаторам та всім учасникам конференції за участь, бажаємо Вам цікавих доповідей, конструктивних дискусій та натхнення для подальших досліджень. Нехай ця конференція стане поштовхом для нових досягнень та співпраці на шляху відбудови країни.

*Член оргкомітету та учасник конференції **Ольга ЄВСЄЄВА**,
професор, доктор економічних наук,
ГО «Міжнародна фундація науковців та освітян», Україна*

*Член оргкомітету та учасник конференції **Робертас КЕРШИС**,
кандидат технічних наук, професор,
Каунаський технологічний університет, Литва*

*Член оргкомітету та учасник конференції **Роландас МАКАРАС**,
кандидат технічних наук, професор,
Каунаський технологічний університет, Литва*

*Учасник конференції **Олена ГОЛОВАШ**,
кандидат економічних наук, директор з економіки,
ТОВ «ГАЛЕОН», Україна – Болгарія*

ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

М. М. БЕРЕСТ, канд. екон. наук, доцент
*Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
Україна, м. Харків, 61166, пр-т. Науки, 9-а
marina.berest@ukr.net*

Діагностика кризових явищ є важливим інструментом для підвищення стійкості підприємств до різних ризиків. Вона дозволяє вчасно визначити потенційні загрози, знизити їх вплив на діяльність підприємства та забезпечити довгострокову стабільність. В умовах глобалізації, кліматичних змін та нестабільної економічної ситуації така діагностика є ключем до збереження конкурентоспроможності та ефективності підприємств. Крім того, вартість сировини та продукції суб'єктів господарювання, зокрема в промисловості та АПК, залежить від ринкових коливань, які можуть спричиняти фінансові втрати. Завчасне виявлення ознак кризи допомагає підприємствам управляти ціновими ризиками.

Також, багато сучасних підприємств мають високий рівень фінансових зобов'язань, що може зробити їх вразливими до кризових явищ. Діагностика дозволяє оцінити фінансові ризики та уникнути дефолтів. При цьому в умовах кризи доступ до фінансування може бути обмеженим, тому рання діагностика допомагає підприємствам підготуватися та розробити стратегії виживання. Кризові явища можуть наразі посилюватись через неефективне управління або нестачу кваліфікованих кадрів. Виявлення таких проблем на ранньому етапі допомагає уникнути серйозних управлінських помилок.

В той же час, раннє виявлення кризових тенденцій дозволяє підприємствам своєчасно реагувати, адаптуючи свої стратегії, що забезпечує збереження їх стійкості на ринку. Це також дає змогу уникнути втрат та покращити інвестиційну привабливість підприємства. Завдяки діагностиці кризових явищ керівники мають можливість приймати обґрунтовані рішення щодо управління ризиками, інвестування, маркетингових стратегій та операційного планування.

До методів діагностики кризових явищ в діяльності суб'єктів господарювання можна віднести як загальні, такі як експрес-аналіз, деталізований фінансовий аналіз, так і спеціальні – методи оцінки ймовірності банкрутства за допомогою лискримінантних моделей (моделі Альтмана, Спрінгейта, Тафлера, Тішоу, а також українських вчених О. Терещенка, А. Матвійчука тощо), метод кластерного аналізу, метод нечітких множин та інші.

Зокрема, використання кластерного підходу може здійснюватися шляхом застосування найбільш популярних методів кластеризації, а саме: метод k-середніх, ієрархічний метод Варда, метод повного, середнього та одиночного зв'язку. Дендрограма, яка будується за допомогою методу Варда, дозволяє візуалізувати ступінь близькості між окремими об'єктами та кластерами.

Метод повного зв'язку (Complete linkage) використовує евклідову відстань для оцінки схожості між кластерами. Він вимагає, щоб суб'єкти були дуже схожі один на одного, щоб бути включеними до одного кластеру.

Для проведення діагностики кризових явищ в діяльності підприємств пропонується використання таких критеріїв кластеризації:

коефіцієнт поточної ліквідності, що визначає загальний рівень платоспроможності підприємства;

коефіцієнт автономії, що відображає рівень фінансової незалежності підприємства.

Для проведення дослідження було сформовано групу підприємств, що належать до однієї галузі (промисловість) та мають однаковий КВЕД для забезпечення однорідності вибірки. Застосування кластерного аналізу для діагностики кризових явищ в діяльності підприємств показало, що в досліджуваній сукупності підприємств виділено 2 кластери, при цьому до першого кластера ввійшли підприємства, що мають високі значення обраних критеріїв, що свідчить про їх стійкий фінансовий стан. Підприємства другого кластеру, в той же час, мають в середньому низькі значення досліджуваних показників, що говорить про наявність кризових явищ в їх діяльності.

Отже, результати проведеної діагностики є підґрунтям для формування та розробки заходів, спрямованих на підтримку або покращення фінансового стану досліджуваних підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Рекомендації, спрямовані на формування заходів для досліджуваних підприємств залежно від результатів діагностики

Кластер	Результати діагностики	Пропоновані рекомендації
1	Підприємства з стійким фінансовим станом, достатній рівень ліквідності та фінансової стійкості	Моніторинг фінансового стану з оцінкою ризиків, застосування прогнозних методів оцінювання ризиків банкрутства, попереджувальні заходи щодо підтримки фінансового стану.
2	Підприємства, в діяльності яких виявлено ознаки кризових явищ, недостатній рівень ліквідності та фінансової стійкості	Проведення деталізованого аналізу фінансового стану підприємства, спрямованого на виявлення факторів розвитку кризових явищ, оцінка якості управління розрахунками, оптимізація періодів оборотності дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості, аналіз вартості джерел фінансових ресурсів, оптимізація структури капіталу, оптимізація структури активів.

Таким чином, застосування методу кластерного аналізу для діагностики розвитку кризових явищ в діяльності підприємств дозволяє формувати групи суб'єктів господарювання, яким притаманні спільні ознаки розвитку кризових явищ у їх діяльності. Водночас результати такої діагностики є підґрунтям для формування системи заходів, спрямованих на підтримку або покращення фінансового стану підприємств залежно від характеристик сформованих кластерів.